

Års- berättelse

2022

Ålands fredsinstitut
THE ÅLAND ISLANDS PEACE INSTITUTE

Styrelseordförandes ord:

Stark medkänsla och solidaritet

Europa genomlever för tillfället den svåraste och osäkraste tiden sedan andra världskriget. Rysslands pågående anfällskrig i Ukraina har gjort att säkerhetspolitiken har blivit den viktigaste frågan, speciellt för Finland och Sverige som gemensamt ansöker om medlemskap i försvarsalliansen NATO. I skrivande stund kommer ständiga rapporter om nya attacker och upptrappning av kriget och ingen vet eller kan säga när detta fasansfulla krig skall ta slut. Att tala om fred och förhandlingar i det här läget är helt omöjligt men den dagen kommer alltid när alla parter måste sätta sig vid förhandlingsbordet och skapa fred.

Det är en skrämmande utveckling som vi ser också globalt hur olika koalitioner mellan olika länder mer eller mindre öppet växer fram. Den stora skiljelinjen verkar gå mellan öppna demokratier och de slutna, mindre demokratiskt utvecklade länderna. Kriget i Ukraina är fruktansvärt, men den nyordning av hela världsordningen som samtidigt pågår är också utmanande för oss i Europa. I det långa perspektivet måste det också skapas en ordning och globala system

som gör att vi alla kan leva i fredliga förhållanden med varandra. Det är här den internationella diplomatin har sin stora uppgift och utmaning. Skall vårt gemensamma jordklot ha en chans att överleva måste de tillgängliga resurserna kunna användas för att rädda klimatet, och inte som nu, till en ökad militär kapprustning.

Ålands fredsinstitut är en kunskapsorganisation och kommer att ha en mycket viktig roll när det gäller att skapa den trygga och goda framtiden som de flesta eftersträvar. Ålands särställning som demilitariserat och neutraliserat område kan bevaras när Finland blir medlem i försvarsalliansen NATO tack vare kunskap och respekt för internationella avtal och traktat. På så sätt lever det så kallade Ålandsexemplet vidare, ännu starkare tack vare att det visat sig hållbart också i svåra och föränderliga omvärldsförhållanden.

I den miljö vi nu lever i är det naturligt att människor ställer sin tillit till försvar och militär förmåga. Det är ändå glädjande att många unga människor också visar ett stort intresse för fredsfrågor och fredsarbete.

Ålänningarna har visat stark medkänsla och solidaritet med det ukrainska folket. Det måste vi fortsätta med tills freden har vunnits. Samtidigt skall vi vara medvetna om att det också finns alltför många andra pågående och potentiella konflikter på det globala planet som innebär enormt lidande för den drabbade civilbefolkningen. Det internationella samfundet, genom Nationernas Förbund (NF), skapade för 100 år sedan en fredlig och långsiktigt hållbar lösning för ålandsöarna. Låt oss tro och verka för att Förenta Nationerna (FN) skall kunna ges kraft och mandat att skapa de fredliga och demokratiska lösningar som behövs för att framtidstron skall återfås bland de unga i världen.

Roger Nordlund

”Fredsarbetets många ansikten sätts på prov”

Aldrig tidigare under fredsinstitutets 30-åriga liv har intresset för Åland och för institutets arbete varit så stort. Firandet av Ålandslösningens hundra år sammanföll med ett allt skarpare globalt läge när Ryssland anföll Ukraina i februari 2022. Ännu ett krig. Ännu en gång ser vi de förödande konsekvenserna för civila, för soldaterna som dör, för miljön som förstörs och för världens fattiga som drabbas av matbrist.

Det är nu den behövs som mest, övertygelsen om att fredliga lösningar är möjliga och kunskap om olika sätt att främja fredliga vägar framåt. Institutet grundades 1992 med målet att främja en samhällsutveckling utan våld på Åland, i närområdet och internationellt. Institutet arbetar med kunskapsutveckling och forskning, dialogmöten och information. Fokus ligger fortsatt på frågor om självstyrelser, minoriteter och icke våld med Åland och dess särställning som utgångspunkt.

Frågorna är de samma, men sammanhanget och omgivningen förändras stadigt. Nya generationer sätter sina spår på både problemformuleringarna och på lösningarna. Freden har många delar och kräver ständig ansträngning och förnyelse. Alla behövs. Även små bidrag till fredliga förhållningssätt är viktiga. Eftersom meningsskiljaktigheter och olika intressen är ofrånkomliga, är en viktig del i arbetet att identifiera verktygen för kompromiss och för konflikthantering utan våld.

Fredsinstitutet är ett fönster mellan Åland och omvärlden och mellan praktik och forskning. Fredsinstitutet fungerar som mötesplats och arena för dialog. Människor från hela världen vänder sig till Åland och till fredsinstitutet för att lära sig och för att diskutera. De medel som doneras till fredsfonden möjliggör kontakter med omvärlden och en årlig vistelse inom Åland Peace Fellow programmet. Många inspireras av Ålandsexemplet och av andra liknande lösningar. I mars 2022 då Kastelholmssamtal om fred ordnades för åttonde gången var temat ”Genombrott eller sammanbrott? Om förtroendeskapande och nedrustning idag”. Att främja tillit och nedrustning behövs mer än någonsin idag. Vi jobbar vidare.

Sia Spiliopoulou Åkermark
Institutets direktör

Roger Nordlund

Ordförande. Lagtingsledamot, tidigare lantråd, vice lantråd och finansminister i Ålands landskapsregering samt talman i Ålands lagting.

Katarina Fellman

Vice ordförande. Direktör för Ålands statistik-och utredningsbyrå, ÅSUB.

Nina Fellman

Lagtingsledamot och tidigare minister i Ålands landskapsregering. Tidigare chefredaktör för tidningen Nya Åland.

Styrelsens ledamöter

Marcus Koskinen-Hagman

Fil. dr. i teologi och religionsvetenskap, rektor vid Ålands lyceum.

Anders Lidén

Ambassadör och tidigare utrikesråd vid Sveriges utrikesdepartement, har bl.a varit chef för Sveriges FN-delegation i New York.

Lia Markelin

Fil. dr. Samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma i Helsingfors.

Hanna Ojanen

Forskningsdirektör vid Tammefors universitet och docent vid Försvarshögskolan och Helsingfors universitet.

Wille Valve

Pol. mag. i folkrätt, fil. kand i ryska och rysk litteratur. Ordförande för Moderat Samling för Åland, styrelseordförande för Ålands hälso- och sjukvård, lagtingsledamot, ordförande för lagtingets delegation vid det parlamentariska Östersjösamarbetet BSPC. Tidigare specialmedarbetare vid Europaparlamentet, medlingsansvarig på medlingsbyrån och deltidsforskare på Ålands fredsinstitut.

Forskarrådets ledamöter

Gunilla Herolf

Ordförande. Fil dr, expert i frågor om europeisk integration och säkerhetspolitik.

Kjell-Åke Nordqvist

Professor i internationella relationer.

Katja Creutz

Programdirektör för global säkerhet vid Utrikespolitiska institutet i Finland. Juris dr. från Helsingfors universitet.

Åland Peace Fellow 2022

Ralph Wilde

–om mänskliga rättigheter i ockuperade områden

Vår andra Åland Peace Fellow heter Ralph Wilde och forskar och undervisar i internationell rätt vid University College London. Han gästforskade hos oss hösten 2022 och höll bland annat en föreläsning ”Åland Peace Lecture” på FN-dagen, då vi firade vårt 30-årsjubileum. Till Åland Peace Fellow 2023 har vi fått in många ansökningar från hela världen.

Doktor Ralph Wilde tycks hålla ett högt arbetstempo. Inte bara är han del av den juridiska fakulteten vid University College London, Londons universitet, där han publicerar forskningsartiklar och undervisar inom internationell rätt. I tidigare arbete har han även fokuserat på kolonialism, ockupation i krig och internationell territoriell administration.

Ralph Wilde

Hans bok i ämnet ”International Territorial Administration: How Trusteeship and the Civilizing Mission Never Went Away” har blivit prisbelönad av American Society of International Law.

Hans nuvarande forskningsprojekt handlar om mänskliga rättigheter bortom gränserna och tillämpningen av folkrättsliga lagar. Han arbetar också med folkrättsliga frågor som rör konflikten mellan Israel och Palestina. År 2010 tilldelades han ett Philip Leverhulme-pris, som ges till brittiska akademiker under 40 år som bedöms vara ”en framstående forskare som har gjort ett betydande och erkänt bidrag inom sitt specifika studieområde och som är erkänd på en internationell nivå”.

Inom hans forskningsområde känner man väl till Åland som ett självstyrkt och demilitariserat område. – Eftersom jag har studerat och är mycket intresserad av internationella tvistlösningar genom särskilda, oortodoxa former av territoriellt status och territoriell självbestämmande känns det mycket intressant att befinna mig på Åland, säger han.

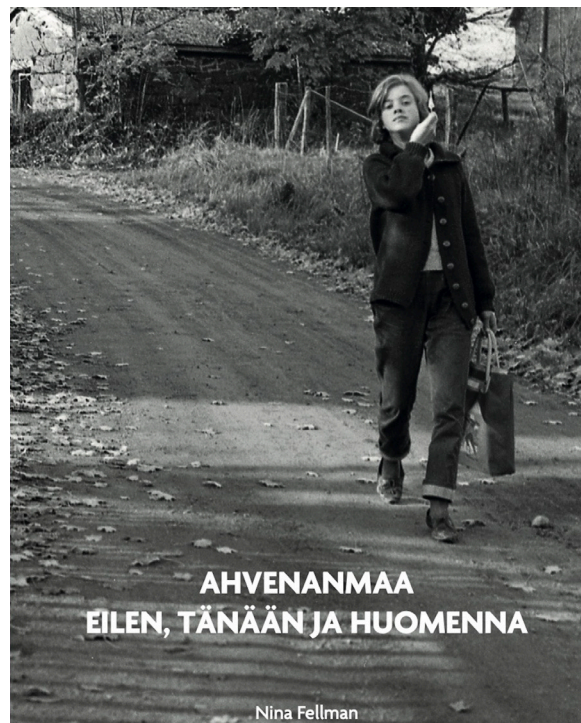
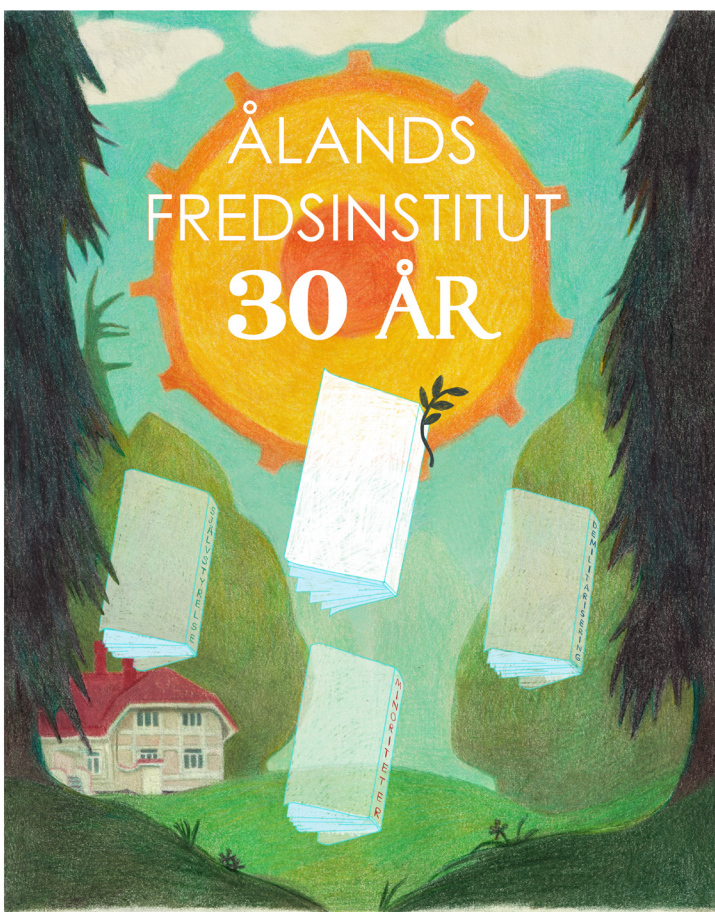
Wildes Peace Lecture om mänskliga rättigheter i ockuperade territorier kan ses på vår Youtube-kanal.

Forskningsåret 2022

Forskarrådet antog 2021 ett nytt fyraårigt forskningsprogram för åren 2022-2025. Grundidén om de tre tematiska frågeställningarna –minoriteter, självstyrelser och icke-våld – och deras överlappningar består från tidigare år, men nya tematiska tyngdpunkter och en tonvikt på samarbeten genom projekt, gästforskarprogram och publikationer har tillkommit.

Ny jubileumsaffich

Avgustina Vasileva illustrerade under sin språkpraktik hos oss en jubileumsaffich med anledning av vårt 30-årsjubileum. Avgustina är en Åland-baserad konstnär från Bulgarien. Hon använder sig av visuell storytelling för att hjälpa till med kommunikation av viktiga idéer mellan organisationer och människor.

Publikationer 2022

Boken ”Åland i tiden och världen” har blivit översatt till finska och kom ut år 2022. Den finns att köpa i bokhandlarna men kan även beställas, liksom andra publikationer, via Ålands fredsinstituts hemsida: www.peace.ax.

Fredsinstitutet kom även ut med två nya rapporter 2022. Åland har varit en del av EU i 25 år. ÅSUB och fredsinstitutet har fått i uppdrag av landskapsregeringen att utreda EU-medlemskapets betydelse för Åland. **Linn Simonssons** rapport ”Vårjaktens ständiga relevans i Ålands EU-relation” publicerades i maj 2022 och är en del av detta projekt.

En rapport om Ålands representation i Bryssel släpptes under år 2022. Den är skriven av **Gustav Blomberg**. Bägge rapporter går att ladda ner i vår publikationsdatabas: <https://peace.ax/publikationsdatabas/>

Året i korthet

1.3 Lunchseminarium: ”Åland i EU – integration med förbehåll?” med Katarina Fellman och Susann Simolin som föreläsare.

9.3 Fredsinstitutet ordnade diskussion om kriget i Ukraina, tillsammans med Röda Korset på Åland och Mariehamns stadsbibliotek. Sia Spiliopoulou Åkermark deltog tillsammans med Nils-Gustaf Eriksson och Dan Sundqvist. Petra Granholm fungerade som moderator.

10.3 Första podavsnittet i podcastserien ”Inför Kastelholmssamtal 2022” släpptes.

28.3 Nytt nummer av JASS.

30.3 Kastelholmssamtalen 2022 med temat ”Genombrott eller sammanbrott? Om förtroendeskapande nedrustning idag”. Stefan Löfven, Tanja Cronberg och Mikael Wigell var slottstalare.

31.3 Ålands fredsinstitut arrangerade samtal om fred och försoning tillsammans med Mariehamns församling. Samtalet ledes av Petra Granholm.

5.4 Med anledning av Åland 100 år arrangerade Finlands utrikesministerium, Ålands landskapsregering och Finlands och Sveriges ambassad i Haag ett seminarium, med temat Ålandslösningen och dess speciella status i internationell lag. Sia Spiliopoulou Åkermark var en av talarna.

22.4 Prao-elev Otto Andersson från Övernäs Högstadieskola praoade en vecka vid Ålands fredsinstitut.

11.5 Sia Spiliopoulou Åkermark och Petra Granholm deltog i Nordischer Klang i Greifswald med föredrag på temat ”Åland 100 – säkerhet och identitet i en komplex värld”.

25.8 Jurister från den isländska utskottsavdelningen vid Alþingi besökte fredsinstitutet.

26.8 Viktoria Schnick började som informationspraktikant.

6.9 Ålands fredsinstitut besöks av representanter från UNESCO. Petra Granholm utsågs till ledamot i den åländska UNESCO-kommittén.

15.9 Kjell Frisk komponerade signaturmelodi till ”Peace-podden”.

24.9 Invigning av ”Afghanistan – människor och platser” av utrikeskorrespondenten och fotografen Rauli Virtanen. Utställningen var en del av Ålands fredsinstituts 30-årsfirande.

25.9 Aliye Uysal började som forskningspraktikant.

24.10 Åland Peace Lecture med temat ”Human Rights in Occupied Territories” med Ralph Wilde som talare. Fredsinstitutet firade samtidigt 30-årsjubileet.

7.11 Nytt nummer av JASS släpptes.

27.9 Mottagning vid Ålands kulturhistoriska museum för att fira Ålands fredsinstitutets 30 årsjubileum. Panelsamtal med temat ”Media, War and Peace” ordnas i samband med utställningen ”Afghanistan – människor och platser”. Rauli Virtanen, Klaus Ilmonen och Ralph Wilde var med i panelen med Nina Fellman som moderator.

11.10 Samtal under rubriken “Where is our world heading?” med Alexander Stubb och Anne Peters sändes online. Samtalet modererades av Sia Spiliopoulou Åkermark.

10.11 Besök av elever från Ålands lyceum.

19.11 Institutet är medarrangör till Åländsk bokmessa 2022.

1.12 Susann Simolin talade på konferens i Luxemburg om parlamentarisk diplomati och flernivåstyre.

12.12 Temat för Kastelholmssamtalen 2023 presenterades: ”Fred, krig och pengar, pengar, pengar”.

Kastelholmssamtalen 2022

Den 30 mars 2022 hölls Kastelholmssamtal om fred för åttonde gången. Denna gång med temat ”Genombrott eller sammanbrott? Om förtroendeskapande och nedrustning idag”. Efter två år av digitala genomföranden tillät pandemisituationen ett efterlängtat och traditionsenligt genomförande av samtalet på Kastelholms slott.

Den 30 mars hölls först ett panelsamtal på Kastelholms slott med **Stefan Löfven**, partiledare för Sveriges socialdemokratiska arbetareparti 2012-2021 och Sveriges statsminister 2014-2021; doktor **Tarja Cronberg**, tidigare Europaparlamentariker, ordförande för Finlands fredsförbund och internationell expert i kärnvapenfrågor och docent **Mikael Wigell**, forskningsdirektör vid Utrikespolitiska institutet i Finland. Panelen samtalade med president Halonen och fredsinstitutets direktör **Sia Spiliopoulou Åkermark**.

Slottssamtalet streamades online och visades på lokal-tv. I efterhand har inspelningen textats med engelsk och svensk undertext. Textningen på olika språk har använts flitigt av dem som har följt samtalen i efterhand.

I samband med Kastelholmssamtalen 2021 lanserade fredsinstitutet ett pilotprojekt i form av en podcastserie. Målsättningen var att med podcastserien bygga upp förväntningarna inför årets slottssamtal samt att serien skulle fungera som en bro in i Kastelholmstemat. Dessutom att det skulle vara kunskapsutvecklande. För 2022 har vi fortsatt att utveckla serien genom att publicera tre avsnitt, varav ett på engelska.

Deltagarna var denna gång **Benjamin Ulbricht**, präst, musiker och styrelseordförande vid Gotlands fredscenter; **Vendela Englund Burnett**, läkare, specialist i allmänmedicin och styrelseordförande för Svenska Läkare Mot Kärnvapen och **Ronja Karkinen**, SaferGlobe. Formatet gav poddeltagarna en frihet att under samtalet reflektera och ge sitt perspektiv på årets tema utifrån sina erfarenheter.

Temat för 2022 engagerade och våra marknadsföringsinsatser fick ett stort genomslag i bland annat Hufvudstadsbladet, lokala dagstidningar och lokalradio. 2022 har även inneburit ett antal utmaningar, bland annat har det varit en ovanligt stor medial press på fredsinstitutet och det var särskilt märkbart på Kastelholmssamtalen. En annan utmaning för 2022-års samtal var kommunikationerna till och från Åland. Färjor och flyg avgick mycket sparsamt vilket gjorde det svårare för publik att besöka Åland och därmed blev kostnaderna för logi högre.

Eftersnack för alla på Alandica

Efter slottssamtalet, fördjupades och utvecklades dialogen i ett rundabordssamtal i foajén på Alandica, i Mariehamn. Benjamin Ulbricht och Vendela Englund Burnett, kända från podcastserien, samtalade och diskuterade tillsammans med slottspanelen och publik. Rundabordssamtalet modererades av **Liz Lindvall**, fredsinstitutets informatör.

Lyckat helhetskoncept

Avslutningsvis kan vi konstatera att helhetskonceptet ansågs vara väldigt lyckat och de olika kanalerna ger en fortsatt möjlighet att nå en bredare publik. Det visade sig även vara särskilt uppskattat att rundabordssamtalet hölls i centrala Mariehamn då det upplevdes extra tillgängligt för publik och underlättade logistik.

Tack till våra samarbetspartners för ett lyckat Kastelholmssamtal 2022!

Ålands landskapsregering | Utrikesministeriet i Finland | Justitieministeriet i Finland | Ålands lagting | Åland100 | Svenska kulturfonden | Kulturfonden för Sverige och Finland | Sveriges generalkonsulat på Åland

Lunchseminarium 2022

Den 1 mars 2022 höll Katarina Fellman, direktör på ÅSUB och Susann Simolin, forskare vid Ålands fredsinstitut och doktorand i statsvetenskap vid Åbo Akademi, lunchseminariet ”Åland i EU –integration med förbehåll” på Kallas stadsök i Mariehamn.

Katarina och Susann var vid tidpunkten aktuella med två nya EU-rapporter inom projektet “25 år i EU – åländska erfarenheter”, där Ålands fredsinstitut och ÅSUB har fått i uppdrag av Ålands landskapsregering att utreda EU-medlemskapets betydelse för Åland.

Katarina Fellman pratade om Ålands tid i EU som en integration med förbehåll. Susann Simolin i sin tur diskuterade vilka likheter och olikheter som finns i relationen till EU mellan de tre autonomierna Åland, Sydytöarna och Färöarna.

Ålands fredsinstitut ordnar med jämna mellanrum öppna lunchseminarier där forskare, diplomater eller andra sakkunniga talar om aktuella samhällsfrågor och trender.

Seminarierna annonseras på hemsidan, på sociala medier och i lokaltidningarna. Du kan även prenumerera på vårt nyhetsbrev för att aldrig missa ett seminarium.

Mer info: www.peace.ax

Digital kurs om autonomi

Den engelskspråkiga nätkursen ”Territorial Autonomy as a Tool for Diversity and Conflict Resolution: Lessons from the Åland Example 100” gavs under hösten 2022 och avslutades i januari 2023. Kursens 12 deltagare kom från hela världen och har kopplingar till många olika länder.

Kursens mål är att deltagarna ska få en bred kunskapsgrund om territoriella autonomier utifrån flera perspektiv, med utgångspunkt i Ålandsexemplet och dess komponenter. Kursen gavs återigen i samarbete med Öppna högskolan på Åland. I år har kursen för första gången haft två ansvariga lärare med olika expertis och bakgrund, institutets direktör och docent **Sia Spiliopoulou Åkermark** och **dr. Alexander Osipov**.

Syftet med kursen är att öka kunskapen om och intresset för territoriella lösningar och Ålandsexemplet samt att förmedla fredsinstitutets och andras forskningsresultat. Kursen, som ges på engelska, består av fem moduler och diskuterar autonomilösningar i relation till bland annat självbestämmande, minoritetsrättigheter, språk, kultur och identitet, säkerhetsaspekter, regional integration samt konfliktlösning. Kursen tillhandahåller unika skriftliga och audiovisuella resurser, digitala seminarier och diskussioner som förnyades och uppdaterades under året. Denna kurs ger 5 akademiska ECTS poäng för den som fullföljer alla moment.

Kursens olika moment kan också tillhandahållas på begäran av andra aktörer. Det finns fortsättningsvis ett behov för och möjlighet till både kortare och svenskspråkiga motsvarigheter i framtiden.

Fredsfast

Ålands fredsinstituts helägda dotterbolag Fredsfast AB har under verksamhetsåret genomfört planerade underhållsarbeten i enlighet med bolagets renoveringsplan.

Den planerade fasadmålningen av huvudbyggnaden har inletts med förarbeten på östra gaveln under senhösten.

Styrelsen för Fredsfast AB har varit sammansatt av ordförande och tillika verkställande direktör för bolaget Roger Nordlund, Barbro Sundback och Bror Myllykoski.

Erika Sjölund, GR, har varit bolagets revisor. Ordinarie bolagsstämma hölls i Ålands fredsinstitut 16.06.2022.

Bror Myllykoski, fastighetsansvarig

Workshoppar för lyceet

Ålands fredsinstitut har sedan 2019 erbjudit elever som läser samhällskunskap andra året i Ålands lyceum en workshop om Ålandsexemplet för fred. År 2022 har fyra sådana workshoppar hållit, där eleverna reflekterat Åland som ett exempel på fred och vad vi själva kan göra för freden.

Fredis 30 år!

Firandet under hösten

Ålands fredsinstitut fyllde 30 år i höstas – den 24 oktober 2022. Firandet pågick i en månad och för oss var det viktigt att i och med jubileet lyfta fram dagsaktuella och viktiga ämnen på agendan. Vi gjorde det i form av en utställning om Afghanistan, ett digitalt seminarium om vart världen är på väg och genom att möta och samtala med människor.

Fotoutställning: ”Afghanistan – människor och platser”

Rauli Virtanen

Vi inledde firandet den 24 september med en utställning av fotografen och utrikeskorrespondenten **Rauli Virtanen**. Han har fotograferat många världshändelser under sin långa karriär och var på plats på Ålands kulturhistoriska museum vid invigningen. Dagen efter höll han även en guidad visning och berättade mer om sina fotografier och erfarenheter från Afghanistan.

Tisdagen därpå bjöd vi in till en öppen mottagning på museet för att fira vårt 30-års jubileum och inledde festligheterna med ett panelsamtal med **Rauli Virtanen**, **Klaus Ilmonen**, advokat som bland annat tjänstgjort i Afghanistan och Libanon samt **Ralph Wilde**, 2022 års Åland Peace Fellow, folkrättsjurist och forskare. De talade på engelska på temat ”Media, War and Peace”. Moderator var **Nina Fellman**.

Rauli Virtanens utställning visades på Ålands kulturhistoriska museum fram till den 6.11.2022.

Vi vill tacka alla som deltog, visade intresse och kom och firade institutets 30-års jubileum.

Digitalt samtal:

”Where is our world heading?”

Den 11 oktober sändes ett samtal online under rubriken ”Where is our world heading?”. **Anne Peters** och **Alexander Stubb** samtalade om globala och regionala trender, världspolitik, krig och fred. Moderator var institutets direktör, **Sia Spiliopoulou Åkermark**. Samtalet kan ses på vår Youtube-kanal.

Peters & Stubb

Åland Peace Lecture:

”Human Rights in Occupied Territories”

Vi inledde födelsedagsfirandet den 24 oktober i Alandica i Mariehamn med Åland Peace Lecture – ett seminarium på engelska med titeln ”Human Rights in Occupied Territories” med Ralph Wilde, 2022 års Åland Peace Fellow, som talare. Seminariet finns att se på vår Youtube-kanal.

Födelsedagen: Middag och mingel på Alandica

På FN-dagen, fredsinstitutets födelsedag, firande vi 30-års jubileet med Åland Peace Lecture och därefter middag, musik, och mingel på Alandica i Mariehamn.

Styrelseledamöterna **Nina Fellman** och **Marcus Koskinen-Hagman** var konferencierer och guidade publiken genom kvällen tillsammans med många viktiga personer som bidragit till Ålands fredsinstituts verksamhet genom åren.

Jorunn Lavonius och **Norah Lång** höll ett tal om fred – med ett avstamp i litteraturhistorien berättade de och resonerade kring ungas tankar, tvivel och hopp på fredstemat idag.

Vi tackar återigen för gratulationer, tal och all uppvakning.

Sia & Ralph

Fredspärlor

Ålands fredsförening grundades 1981 och drev från starten både freds- och miljöfrågor, bl.a. samlade man in kläder till Emmaus-verksamheten. Det var också fredsföreningen som grundade stiftelsen Ålands fredsinstitut 1992. Under ganska många år drevs även opinionsbildande verksamhet, kampanjer, ungdomsverksamhet och fredsläger i institutets regi, varpå fredsföreningen blev alltmer fokuserad på Emmausarbetet.

År 2010 bytte ”Ålands fredsförening – Emmaus rf” namn till ”Emmaus Åland rf” för att tydliggöra föreningens verksamhet. Det ”traditionella” fredsarbetet har följt med även om det inte är i fokus.

Under jubileumsåret har vi samlat fredspärlor på vår hemsida –minnen och historier från tiden som gått. De finns att läsa på: <https://peace.ax/30-ar/>

Första...

...forskningsseminariet, som ägde rum i februari 1993, handlade om minoriteters rättigheter. Sia, då doktorand vid Uppsala universitet, deltog tillsammans med Paul Smyth från Peace People i Nordirland under ledning av Susanne Eriksson, då lagtingsnotarie.

...ungdomsutbytet ägde rum i augusti 1993 och byggde vidare på kontakterna med Nordirland. Tio åländska ungdomar spenderade en vecka i Nordirland och tio nordirländska ungdomar spenderade en vecka på Åland på fredsläger.

...toppmötet, i maj 1993, organiserades av fredsinstitutet i samarbete med TFF – The Transnational Foundation for Peace & Future Research i Sverige. Kroater och serber träffades på neutral mark i Mariehamn som en uppföljning på ett möte i Österrike där Susanne Eriksson deltagit.

Medlingsbyrån

Ålands medlingsbyrå har under 2022 satsat på fortbildning av personal och medlare. I samarbete med THL har en kurs i medling som gäller våld i nära relationer givits, något som genom åren mottagit en del kritik, varför både utbildningen och förfaringssättet utvecklats utifrån den mottagna kritiken.

Kursen var en del av den riksomfattande utbildningen på finska, men gavs på svenska för Ålands medlingsbyrå och intresserade deltagare från fastlandet. Instruktorer var Mona Bischoff och Daniela Sundell och sammanlagt fyra medlare och personalen på medlingsbyrån gick kursen som gavs med kursinstruktörerna på distans. Kursen omfattade hela året och 136 h totalt, inklusive en utvecklingsuppgift kring medlingserfarenheter. Ålands medlingsbyrås personal informerar gärna aktörer som har frågor eller kommenterar kring medling i våld i nära relation, något som också förekommit under året.

Kontakterna till de andra svenskspråkiga medlarna i Finland har stärkts, i synnerhet efter utvecklingsdagarna för medlare

på svenska 1-2-10.2022. Vasa stod värd för ett intressant program med psykisk hälsa och mångkulturalitet på schemat. Deltog gjorde fyra medlare och personal från Åland tillsammans med ett tiotal medlare och personal från Svenskfinland.

En mailinglista för medlare på svenska i Finland har skapats av Ålands medlingsbyrå för att lättare upprätthålla kontakten, och i november kunde en gemensam träff med åklagare Camilla Oksanen från Södra Finlands åklagardistrikt hållas på distans. Att hålla kontakten med medlare emellan blir viktigt för att hålla medlingsfältet och medlingsterminologin på svenska i Finland levande.

Antalet initiativ som kom in från polis, åklagare, andra myndigheter och privatpersoner har inte återhämtat sig till normal nivå efter pandemin. Det totala antalet initierade ärenden var 33, i paritet med pandemitiden 2020-2021 (33 och 32 ärenden). Målet är att höja antalet initiativ åtminstone i höjd med normalåret 2019 då Ålands medlingsbyrå emottog 59 ärenden. 2022 gick färre ärenden till medling än 2021, 14 jämfört med 27.

Samarbetet med polis, åklagare och brottsofferjour är alltid prioriterat och även detta år kunde en gemensam träff hållas. Ålands medlingsbyrå har träffat brottsofferjourens frivilliga och brottsofferjouren har träffat medlingsbyråns frivilliga. Så mycket som möjligt försöker Ålands medlingsbyrå delta i THL:s möten, även om tiden inte räcker till för alla möten. Medlingsansvarig deltog ändå delvis i medlingsansvarigas möte på plats i Koli i mitten av september.

Medling är en avgiftsfri, lagstadgad tjänst, öppen för alla i Finland och baserad på rättsteorin om restorativ rättvisa. Ansvarig myndighet för medling i brott och vissa tvister i Finland är Institutet för hälsa och välfärd (THL). På Åland har Ålands fredsinstitut genom avtal med THL i uppdrag att tillhandahålla medlingstjänster genom Ålands medlingsbyrå. Medlingen kan ses som ett komplement till en rättsprocess och ett sätt för parterna att komma till tals och få en förståelse för händelsernas uppkomst och konsekvenser.

Ålands medlingsbyrås halvtidstjänst delades under 2022 likt föregående år mellan Petra Granholm, medlingsansvarig på 30 % och Mirjam Lukola, medlingshandledare på 20 %.

”De mänskliga resurserna”

Personalen är fredsinstitutets stora resurs, med sina kunskaper, idéer, kontakter och enträgna arbete. Den anställda personalen, knappt fem heltidstjänster fördelade på sju personer under året, arbetar med stöd från styrelsen, forskarrådet och många samarbetspartners och nätverk där institutet deltar. Fredsinstitutet kan härmed ses som en nod där många fredsanssträngningar sammans-trålar.

År 2022 har varit ett intensivt år, med stora och svåra frågor som ska hanteras sakligt och med fredsmålet i fokus. Förfrågningarna från media har varit otaliga, bland annat med anledning av processerna för Finlands och Sveriges anslutning till Nato. Behovet av lättillgänglig och korrekt information samt diskussion om Ålandsexemplets olika aspekter och om kriget i Ukraina har funnits både på och utanför Åland.

Återhämtning och goda möjligheter att kombinera arbete och familjeliv är viktiga ledord i institutets syn på personalens välmående. Möjlighet till fortbildning och professionell utveckling är ytterligare verktyg. Fredsinstitutet har omfattande planeringsdagar två gånger per år då verksamhetsplanens mål diskuteras och då nästa års förslag till målsättningar genomlysas av personalen. Utöver dessa långsiktiga diskussioner följs det dagliga arbetet upp genom personalmöten.

Genom Peace Fellow-programmet tillkommer en personresurs för institutets verksamhet. Institutet och Åland får nya kontakter om fredsfrågor globalt, nya infallsvinklar och inspirerande kunskap. Programmet förutsätter en tillräcklig ekonomisk och administrativ kapacitet. Utöver Åland Peace Fellow-programmet och i mån av plats och möjlighet tar institutet emot även andra gästforskare.

Ålands fredsinstitut har haft förmånen att ha tre praktikanter och en praoelev under året. Det är ett engagemang från institutets sida som förutsätter tid för handledning och engagerade diskussioner. Praktikanternas kunskaper, praktiska färdigheter, idéer och kontaktnätverk var en stor resurs för fredsinstitutet även under 2022.

Sia Spiliopoulou Åkermark

Direktör.

Petra Granholm

Forskningskoordinator
och medlingsansvarig.

Mirjam Lukola

Organisationssekreterare
och medlingshandledare.

FredsInstitutets personal

Liz Lindvall

Vikarierande informatör.

Linn Simonson

Projektansvarig Kastelholmssamtalen
och Åland 100.

John Knight

Biblioteks- och arkivansvarig.

Susann Simolin

Informationsansvarig (tjänstledig)
och forskare.

Årets praktikanter

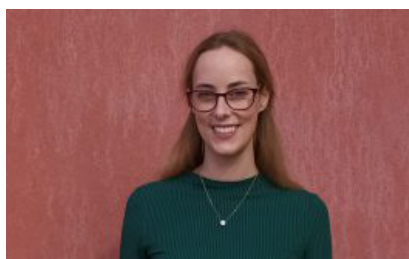
Avgustina Vasileva

Avgustina är en Åland-baserad konstnär som kommer från Bulgarien. Under sin praktik designade hon fredsInstitutets jubileumsaffisch.

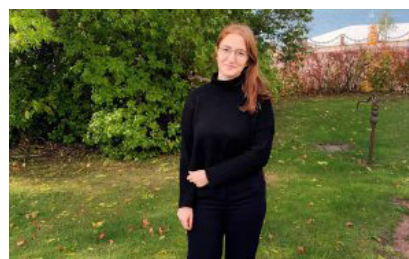
Viktoria Schnick

Viktoria Schnick –fredsinstitutets informationspraktikant från augusti till oktober 2022. Hon är ursprungligen från Tyskland och studerar global politik och kommunikation i Helsingfors.

Aliye Uysal

Forskningspraktikant från september till december 2022. Hon studerar en master i fred, medling och konfliktforskning vid Åbo Akademi i Vasa.

Ekonomi

Den grundfinansiering som Ålands fredsinstitut erhåller från landskapet Åland ger stabilitet åt institutets grundfunktioner. Den möjliggör även utveckling av nya projekt och ansökningar om ytterligare medel från andra finansiärer för forskning och olika typer av projekt och satsningar. Det finns fortsatt behov av långsiktighet i planeringen och finansieringen för att säkerställa hållbarheten i personalförsörjningen och i grundfunktionerna. Ett nytt fyraårigt ramavtal för åren 2022-2025 mellan Ålands fredsinstitut och Ålands landskapsregering bidrar till detta.

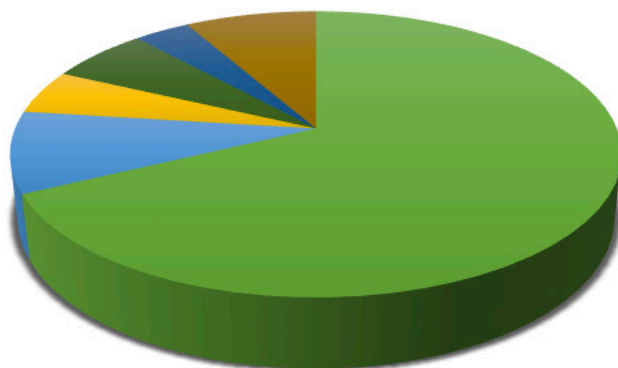
Under 2022 har Ålands fredsinstitut erhållit verksamhets- och projektstöd från bl.a. Ålands landskapsregering, Utrikesministeriet, Justitieministeriet och Svenska kulturfonden. Samarbeten med partners i olika länder resulterat i intäkter i form av sålda tjänster och projektstöd. Mindre donationer har gjorts till fredsfonden och möjliggör det internationella Åland Peace Fellow programmet.

Under året har olika projekt drivits vid sidan om grundverksamheten. Bland projekten kan nämnas Kastelholmssamtal 2022, de sista inslagen inom ramen för uppmärksammandet av Ålandslösningens 100 år samt firandet av institutets 30 år av fredsarbete.

Ungefär 30% av fredsinstitutets finansiering kom från finansiärer utanför Åland. De totala intäkterna under året var 399 956 euro. De totala kostnaderna för år 2022 var 403 462 euro. Resultatet för 2022 blir ett underskott om -3 505 euro. Likviditeten under året har varit god.

Stiftelsen har inte betalat ut några arvoden till styrelsens ledamöter. Fredsinstitutets ekonomiråd sammanträder cirka varannan månad och vid behov oftare för uppföljning av institutets ekonomi. Rådet har arbetat med den fortsatta digitaliseringen av bokförings- och ekonomihanteringssystemet.

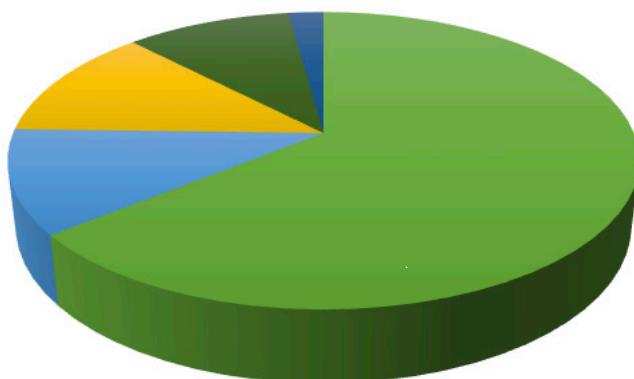
Intäkter 2022

■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6

■ 1	ÅLR/PAF	271 166 €	68 %
■ 2	THL	36 774 €	9 %
■ 3	Justitieministeriet	20 000 €	5 %
■ 4	Utrikesministeriet	25 000 €	6 %
■ 5	Fonder och stiftelser	14 000 €	4 %
■ 6	Övriga intäkter	33 016 €	8 %
	Summa	399 956 €	100 %

Kostnader 2022

■ 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5

■ 1	Grundfunktioner	258 814 €	64 %
■ 2	Åland 100 & Fredis 30 år	45 588 €	11 %
■ 3	Kastelholmssamtalen	49 506 €	12 %
■ 4	Medlingsbyrå	40 885 €	10 %
■ 5	E-kurs Ålex	8 668 €	2 %
	Summa	403 462 €	100 %

Nyhetsbrev

FredsInstitutet sänder per e-post gratis nyhetsbrev till prenumeranter 4-5 gånger per år. För prenumeration, registrera dig på www.peace.ax

Jass

Journal of Autonomy and Security Studies – JASS – är fredsInstitutets open access, vetenskapligt granskade e-tidskrift belyser teman som rör fred och säkerhet ur perspektivet autonomi, demilitarisering och minoritetsskydd.

Volym 6 2022

Nr 1: Konferenshandlingar från Ålands lagtings seminarium den 20 oktober 2021: “Demilitarisering och neutralisering - en stabiliserande kraft för freden i regionen”.

Nr 2: Utmaningar för freden i samhällen med etnisk mångfald: säkerhet, kulturellt minne och språk

Besöksmottagande

FredsInstitutet tar emot grupper eller enskilda politiker, tjänstemän, medborgarorganisationer, journalister etcetera med intresse för Ålandsexemplets internationella relevans. Grundkonceptet inkluderar en presentation av Ålandsexemplet, dess historia, komponenter och lärdomar samt Ålands fredsInstitutets roll och agenda. Presentationen tar cirka en timme och erbjuds på svenska eller engelska, främst av informationsansvariga och forskningskoordinatören.

Dessa presentationer är kostnadsfria. För längre eller fördjupande föreläsningar och workshoppar tar fredsInstitutet ut en avgift.

Biblioteket

FredsInstitutets bibliotek är specialiserat på litteratur som berör freds- och konfliktfrågor med fokus på minoriteter, självstyrelse och säkerhet samt genusfrågor.

Böckerna ingår i den allåländska biblioteksdatan och är tillgängliga för hemlån.

Ålands fredsfond

FREDSARBETE BEHÖVS

Ålands fredsfond är inrättad av Ålands fredsinstitut med ändamål att stödja fredsarbete.

Fredsfondens medel används för att främja aktiviteter såsom utbyten och gästforskarvistelser med fokus på fredliga lösningar.

Tack för ditt stöd!

ÅLANDS FREDSFOND

IBAN: FI22 6601 0001 2091 54

BIC: AABAFI 22

peace.ax